

Asia: TEM/1033/03.01.01/2017

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi talous- ja velkaneuvonnasta

Kysymykset

Onko esitysluonnos mielestänne hyväksyttävissä?

Kyllä, tietyin muutoksin

Talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen ja tuottaminen 2 §Kommenttinne tästä pykälästä

Talous- ja velkaneuvonnan siirtäminen yhden valtiollisen toimijan alle on kannatettavaa. Siirto mahdollistaa aiempaa paremmin edellytykset toiminnan kehittämiseen (yhteneväiset menettelytavat, kirjaamiskäytännöt, valvontakeinot) ja talous- ja velkaneuvontapalveluja tarvitsevien kansalaisten yhdenmukaiseen palvelemiseen. Pidämme tärkeänä, että talous- ja velkaneuvonta uudessa organisaatiossa säilyy omana toimintonaan, ja että toiminnolle vahvistetaan oma työjärjestys.

Jotta esitysluonnoksen tavoitteleva toiminnan yhtenäistäminen voisi toteutua, edellyttää se riittäviä resursseja. Katsomme, että esitysluonnoksen mukainen budjetti 7,7 miljoonaa €/ vuosi on riittämätön. Vuonna 2015 talous- ja velkaneuvontaan käytetty rahamäärä oli n. 8,8 milj. euroa. Talous- ja velkaneuvonta on nykyisillään resursseilla ollut riittämätöntä ja jonotusajat monissa yksiköissä pitkiä. Esitetty määräraha johtaisi nähdäksemme väistämättä jonotusaikojen pidentymiseen sekä palvelutason heikkenemiseen, joka etenkin toiminnan siirtymisvaiheessa olisi hyvinkin merkittävää. Digitaalisten palvelujen kehittäminen ja niiden omaksuminen vie aikaa, eikä siten ainakaan alkuvaiheessa tuo niin suurta tehokkuuden lisäystä, että talous- ja velkaneuvontaan käytettyjen henkilötyövuosien pienentäminen nyt esitettyssä laajuudessa olisi perusteltua. Huomioon tulee ottaa myös se, että palvelujen käytön kynnyksen madaltuessa palvelujen piiriin hakeudutaan entistä herkemmin, joka väistämättä lisää talous- ja velkaneuvonnan työmäärää. Palvelujen käytön kynnyksen madaltuminen on luonnollisesti hyvä asia, mutta palvelujen kysyntään vastaamisen resurssit pitää turvata.

Luonnoksen mukaan talous- ja velkaneuvonnan siirto oikeusapu- ja edunvalvontapiireihin toteutettaisiin siten, että virat täytetään avoimen hakumenettelyn kautta, ei liikkeenluovutuksen periaatteita noudattaen.

Luonnoksessa esitetään merkittäviä muutoksia talous- ja velkaneuvonnan henkilöstön asemaan. Nykyinen talous- ja velkaneuvonnan henkilöstön määrä on 162 henkilöä (tilanne huhtikuussa 2017), luonnoksessa esitetään uusia virkoja perustettavaksi 110-130. Virat täytettäisiin avoimen hakumenettelyn kautta. Virkaan valitut tulisivat valtiolle uusina työntekijöinä, esityksen mukaan liikkeenluovutuksen periaatteita ei sovelleta.

Esityksen mukaan siis kaikille nykyisestä talous- ja velkaneuvonnan henkilöstöstä ei olisi työpaikkaa uudessa organisaatiossa. Koska talous- ja velkaneuvonta on erityisala, jolla lähtökohtaisesti on vain yksi työnantaja – talous- ja velkaneuvontaa antavat tahot – korvaavan työpaikan löytyminen voi olla haasteellista. Oikeusaputoimistoihin valittujen henkilöiden tulisi vielä nykyisen työnantajan palveluksessa ollessaan pitää kaikki lomakertymänsä. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että loppuvuonna 2018 suuren osan talous- ja velkaneuvojista pitäisi olla lomalla, jolloin asiakastyöhön aiheutuisi katkoksia ja viivästyksiä.

Koska esityksen mukaan virat on tarkoitus täyttää avoimella haulla, ei ole mitään takeita siitä, että esimerkiksi Helsingin talous- ja velkaneuvonnassa nyt työskentelevät valittaisiin Helsingin oikeusaputoimistoon. Tämä johtaisi siihen, että henkilöstön pitäisi varmuuden vuoksi hakea useita eri virkoja, työnantajapuolen pitäisi haastatella useita hakijoita, jotkut hakijat valittaisiin useisiin eri oikeusaputoimistoihin, joitain ei kenties valittaisi mihinkään hakemaansa paikkaan. Rekrytointiprosessista tulisi sekava, työläs ja aikaa vievä. Tehokkaampi rekrytointi aikaansaataisiin siten, että ensisijaisesti kunkin oikeusaputoimiston talous- ja velkaneuvonnan virat täytettäisiin saman alueen nyt toimessa olevilla talous- ja velkaneuvonnan työntekijöillä. Tämä olisi luonnollisesti henkilöstön kannalta parempi vaihtoehto, mutta se turvaisi myös asiakasprosessien mahdollisimman kitkattoman jatkuvuuden. Tällöin pääperiaatteena olisi, että talous- ja velkaneuvoja vie omat asiakastapauksensa mukanaan, jolloin asiakastyö voisi jatkua mahdollisimman kitkattomasti.

Katsomme, että henkilöstön ja asiakkaiden kannalta sellainen siirtymismalli, jossa henkilöstön työsuhte mahdollisimman hyvin turvataan, tuottaisi parhaan lopputuloksen.

Katsomme myös, että siirrossa oikeusaputoimistoihin tulisi mahdollisimman pitkälle turvata se, että talous- ja velkaneuvonta säilyy omana toimintonaan oikeusavun piirissä, ja että talous- ja velkaneuvonnalla on oma työjärjestyksensä.

Pidämme tärkeänä, että toiminnan tuottamisen ostopalveluina tulisi kyseeseen vain erittäin poikkeuksellisissa tapauksissa, ja että vahvana pääsääntönä olisi toiminnan järjestäminen oikeus- ja edunvalvontapiirien kautta. Ostopalvelusopimusten laadinnassa pitäisi oikeusministeriöllä olla keskeinen valvontarooli.

Mikäli toimintaa merkittävästi ulkoistetaan, on vaarana, että uudistuksen tavoitteet, toiminnan yhtenäistäminen, palvelujen yhtäläinen saatavuus ja kansalaisten yhdenvertainen kohtelu, vaarantuvat.

- muut kommentit

Pidämme hyvänä, että talous- ja velkaneuvontalain sisältö pysyy ennallaan.

Siirtymäsäännökset 11 § Kommenttinne tästä pykälistä

ei kommentoitavaa

Muut mahdolliset kommenttinne esitysluonnoksesta. Pyydämme otsikoimaan kommentit pykälittäin, jos ne koskevat tiettyjä pykäläiä.

Pidämme hyvänä, että talous- ja velkaneuvontalain sisältö pysyy ennallaan.

Anne Lansola, talous- ja velkaneuvoja

Jaana Vartia, talous- ja velkaneuvoja

Marika Karppinen, talous- ja velkaneuvoja

Sirkka Ahtiainen, talous- ja velkaneuvoja

Ilkka Passi, talous- ja velkaneuvoja

Lea Yrjölä, asiakasneuvoja

Paula Falenius, asiakasneuvoja

Anne Skyttä, asiakasneuvoja

Merja Laakkonen, asiakasneuvoja

Satu Sjöblom, lakimies

Satu Sjöblom